

1. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514–VI.
2. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 № 1576–XII.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435–IV.
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436–IV.
5. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480–IV.
6. Закон України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10.12.1997 № 710/97–ВР.
7. Дзюбенко С. Закон України «Про АТ» – крок вперед у розвитку підприємництва // «Правовий тиждень», – 2008. – №48 (121). – 25 листопада.
8. Румянцева С. Переваги Закону «Про акціонерні товариства» // «Цінні папери України» – 2008. – 10 вересня.

D. A. Dyakovskiy

LEGAL ADJUSTING OF ACTIVITY OF JOINT-STOCK COMPANIES

This article deals with the legal adjusting of activity of joint-stock companies. The possible consequences of application of the Law «Of joint-stock companies» are also analysed.

УДК 347.191.1

Зелінська А. Ю.

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ У СИСТЕМІ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Статтю присвячено дослідженню механізмів функціонування страхових компаній в різних системах і моделях недержавного пенсійного забезпечення.

Ринок страхових послуг на сьогодні в Україні перебуває в стадії активного розвитку. Крім національних страхових компаній, в Україну приходять також іноземні, які вважають своє функціонування тут досить перспективним, з чим не можна не погодитися. Страхові компанії пропонують широкий спектр послуг.

Ще не досить ґрунтовно дослідженим як науковцями, так і практиками є такий вид добровільного страхування, як страхування життя, а саме – страхування додаткової пенсії.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що в Україні впроваджено інноваційний підхід до структури системи пенсійного забезпечення – трирівневу пенсійну систему, у зв'язку з чим і виникає багато проблем. Третій рівень недержавного пенсійного забезпечення вважається найбільш перспективним. Наше дослідження спрямоване на визначення особливостей діяльності страхових компаній серед інших організацій, які здійснюють недержавне пенсійне забезпечення.

Представник Grazer Wechselseitige Versicherung AG в Україні, член правління «Граве Україна» (Р. Денис) та заступник голови правління страхової компанії «Юпітер» (Н.Убийконь) вважають, що недержавне пенсійне забезпечення має серед населення України все більший попит, а однією із можливостей забезпечення своєї стабільності у майбутньому є накопичуване страхування життя. Програми страхування життя досить різноманітні. Термін дії таких програм – від 10 років і до моменту настання пенсійного віку застрахованої особи. Також передбачені різного роду виплати накопичень за угодою страхування: у вигляді ануїтетів чи одноразово. Страхову програму вибирають залежно від того, які цілі має особа [1].

Для пересічного громадянина, який сподівається на гідну пенсію у майбутньому, досить складно самостійно розібратися і зрозуміти, як працюють такі організації і куди надійніше вкладати свої кошти, тому важливо розмежувати

діяльність страхових компаній, банківських установ та недержавних пенсійних фондів.

Особливістю діяльності банківських установ є те, що вони укладають договори про відкриття пенсійних депозитних рахунків для накопичення пенсійних заощаджень з гарантією повернення при банкрутстві банківської установи у межах суми 25000 грн., законодавчо встановленої для Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Відкриття таких рахунків на сьогодні не досить популярне серед населення, урядовці таке становище пояснюють недостатніми розмірами граничних сум, але позитивним є те, що вони гарантують фіксовану суму прибутку [2].

Недержавний пенсійний фонд – неприбуткова юридична особа, яка здійснює пенсійні виплати учасникам зазначеного фонду. У своїй діяльності недержавний пенсійний фонд пов'язаний з компанією з управління пенсійним фондом, компанією з управління пенсійними активами, банком-зберігачем, що приймає, передає, зберігає та звітує про внески й інвестиційні доходи, здійснює розпорядження компанії з управління активами. Діяльності недержавних пенсійних фондів майже повністю присвячений Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення». Але недержавні пенсійні фонди для більшості українців залишаються явищем новим і не зовсім зрозумілим. Так, наприклад, рахунок у недержавних пенсійних фондах у світі є найпоширенішим способом накопичення на старість. У деяких країнах ними користується до 70 % громадян. В Україні – менше 0,5 %. І навряд чи в найближчі п'ять років їх частка значно зросте. Адже люди погано знають, що таке недержавний пенсійний фонд. А якщо і дізнаються, то губляться перед невизначеністю розміру майбутньої пенсії. Банки фіксують процентні ставки, страхові компанії – суми виплат. Недержавні пенсійні фонди непередбачувані. Усе залежить від ситуації на ринках цінних паперів, дорогоцінних металів і нерухомості. Але, отримавши додатковий дохід від вигідного інвестування, недержавні пенсійні фонди, на відміну від банків і страхових компаній, зобов'язані перераховувати все зароблене на рахунки клієнтів. Отримати від інвестиційного доходу певну суму можна тільки для оплати праці компаній. Недержавний пенсійний фонд можна вважати надійнішим об'єктом інвестування, ніж банківський депозит. Якщо банк працював збитково, він не може в односторонньому порядку зменшити ставку. І тоді йому нічого не залишиться, як оголосити себе банкрутом. Недержавний пенсійний фонд згідно із законодавством не може стати банкрутом. Щоправда, збитки позначаються на рахунках вкладників.

Досить проблемним є визначення статусу страхових компаній, а саме, чи являються вони

повноправними суб'єктами недержавного пенсійного забезпечення так само як і інші організації. В Законі України «Про недержавне пенсійне забезпечення» страховим компаніям присвячено лише одну статтю, яка стосується порядку укладення та оплати договору страхування довічної пенсії за рахунок пенсійних коштів учасника фонду, тому може скластися враження, що функція страхових компаній в недержавному пенсійному забезпеченні зводиться лише до здійснення пенсійних виплат учасникам недержавного пенсійного фонду, а накопичення, розміщення пенсійних коштів та управління активами має бути виключною прерогативою недержавного пенсійного фонду. Спробуємо довести інше. Договори страхування життя і додаткової пенсії, які укладаються компанією, за своїми суттю та призначенням є договорами недержавного пенсійного страхування, якщо виплати починаються при досягненні застрахованою особою пенсійного віку, страхові виплати набувають значення додаткової пенсії. Тобто, є два основні критерії, які відмежовують програми пенсійного страхування від інших договорів накопичувального страхування. По-перше, виплати проводяться не разово, а рівними частинами протягом певного визначеного у договорі строку – щомісячно або щоквартально. По-друге, обов'язково прив'язка до пенсійного віку – плюс/мінус декілька років. Хоча, навряд чи можна сказати, що ці обидві умови завжди виконуються. Отже, страхові компанії є повноправними суб'єктами недержавного пенсійного забезпечення.

Страхування додаткової пенсії світова практика відносить до такого розділу страхування життя, як страхування рент (послідовних виплат, пенсій, ануїтетів). Страхування пенсії (ренти) передбачає послідовну періодичну виплату накопиченого капіталу у вигляді пенсії (ренти) протягом встановленого строку або довічно. На відміну від недержавних пенсійних фондів та банківських установ, страхові компанії з моменту початку дії договору страхування (тобто після отримання лише одного першого страхового внеску) несе відповідальність перед страхувальником щодо здійснення виплат у разі смерті або нещасного випадку, що стався із застрахованою особою. Також, у разі укладання договору страхування, яким передбачено виплату додаткової пенсії довічно, страхова компанія за рахунок сформованих страхових резервів зобов'язується виплачувати пенсію до моменту закінчення життя застрахованої особи незалежно від того, скільки років вона проживе. Кошти страхових резервів не є власністю страховика і відокремлені від його майна.

Правилами страхування передбачено встановлення мінімальної норми прибутковості 4 %

на рік, що її має забезпечити страховик у результаті управління коштами створених резервів із страхування життя. Це є суттєвою гарантією для вкладника. Але проблемою в діяльності страхових компаній є відсутність Фонду гарантування виплат за договорами страхування життя. На сьогодні в Україні немає механізму відшкодувань, які б захищали вкладника у випадку банкрутства страхової компанії. Тому, усе що залишається вкладнику у таких випадках – це звернення до суду. Цього року планують створити дієвий механізм досудового вирішення спору, адже судовий процес є досить дорогим і тривалим. Фонди гарантування виплат вкладників існують лише в банківських установах.

На відміну від страхових компаній, недержавний пенсійний фонд не може бути проголошений банкрутом та ліквідований за законодавством про банкрутство, тому що створення, функціонування та ліквідація недержавних пенсійних фондів здійснюється відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення». Так, при ліквідації недержавного пенсійного фонду усі кошти вкладників переводяться на рахунок іншого недержавного пенсійного фонду за заявою самої особи.

Звісно, страхові компанії займаються інвестиційною діяльністю, адже без інвестицій страховики давно втратили б роботу – від грамотної інвестиційної політики залежить існування страхової компанії. Інвестиції певною мірою гарантують клієнтам виплату страхових відшкодувань. Доходи, отримані від інвестування страхових резервів, будуть вельми доречними для страховиків, якщо страхові випадки одночасно настануть у великій кількості клієнтів. До того ж інвестиції приносять дохід не лише самим компаніям, а й їхнім клієнтам – у випадку накопичувальних програм страхування життя. Щоправда, досягти інвестиційного ефекту страховим компаніям досить складно, оскільки вони обмежені у виборі інструментів інвестування. Законодавство дозволяє страховикам вкладати в банківські депозити, дорогоцінні метали, корпоративні та державні цінні папери, іпотечні сертифікати і нерухомість. Але українські страхові компанії інвестують резерви здебільшого в малодохідні банківські депозити (понад 30 % страхових резервів) або зберігають на поточних рахунках (40,7 %). Є й інша статистика, що свідчить про зворотнє. Нерезервні гроші страховики активнокладають у цінні папери – близько 50 % загальних інвестицій. З кожним роком тенденція посилюється: українські страховики дедалі більше інвестують у цінні папери, адже фондовий ринок стає одним з найдохідніших інструментів інвестування [3].

Загальною рисою недержавних пенсійних фондів (в корпоративному фонді) та страхових компаній (при страхуванні працівників юридичною особою) є те, що вони створюють джерело додаткової недержавної пенсії, не обтяжене податками та соціальними відрахуваннями, бо сума сплачених на користь працівників пенсійних внесків відноситься на валові витрати підприємства, якщо сума таких внесків не перевищує 15 % заробітної плати кожного працівника за рік та граничної суми податкової соціальної пільги (що дорівнює розміру місячного прожиткового мінімуму для працездатного населення, помноженого на коефіцієнт 1,4 – 890 грн у 2008 році); сума сплачених на користь працівників пенсійних внесків не включається до бази нарахування внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Це так звані стимули підвищення попиту на страхування життя.

Крім того, перераховані на користь працівника пенсійні внески не оподатковуються податком з доходів фізичних осіб. Згідно із Законом України «Про податок з доходів фізичних осіб» страхові внески, сплачені за рахунок підприємства, не є доходом застрахованої особи і не включаються до місячного оподаткованого доходу за договорами довгострокового страхування життя, якщо сума страхових внесків не перевищує 15 % суми заробітної плати застрахованої особи, але при цьому сума страхових внесків, що сплачує підприємство, не повинна перевищувати суми місячного прожиткового мінімуму, встановленого на 1 січня звітного року помноженої на 1,4. Тому, згідно з Указом Президента «Про уникнення подвійного оподаткування», суми, що сплачуються особисто застрахованою особою в страхову компанію, не підлягають оподаткуванню, бо вони вносяться після нарахування і виплати заробітної плати, тобто після оподаткування. Те ж саме стосується і внесків в недержавний пенсійний фонд (але у межах суми місячного прожиткового мінімуму для працездатного населення, помноженого на 1,4, що є опосередкованою вигодою роботодавця).

З метою уникнення фінансової несправедливості щодо нинішніх пенсіонерів і працівників, що будуть застраховані, підприємство може встановити алгоритм розрахунку пенсії, який враховуватиме стаж працівника, його посаду та інші важливі фактори. Цей момент є досить позитивним у системі недержавного пенсійного страхування. При переході на іншу роботу працівник може самостійно вносити в подальшому внески в недержавний пенсійний фонд чи страхову компанію за своїм бажанням.

Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» виокремлює такий вид договору

страхування, як договір довгострокового страхування життя. За цим договором законодавством передбачена можливість сплати роботодавцем внесків до страхових компаній на користь своїх працівників. Такий договір є своєрідним стимулюванням до участі в недержавному пенсійному забезпеченні як роботодавців, так і працівників, адже економічну зацікавленість роботодавця у здійсненні пенсійних внесків на користь своїх працівників до системи недержавного пенсійного забезпечення (ст. 4 Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення») проголошено принципом цієї системи. Довгостроковий договір страхування життя є одночасно інструментом соціальної політики, оскільки передбачає страховий захист на випадок смерті, хвороби або нещасного випадку, що стався із застрахованою особою.

Експерти відзначають, що сьогодні договори пенсійного і довгострокового страхування життя укладаються найчастіше і, відповідно, оплачуються роботодавцями. Проте на ринку починає прослідковуватися й інша тенденція. Нерідко оплата такого страхування відбувається на солідарній основі. Наприклад, укладаючи договори страхування життя співробітників на невелику суму, підприємство оплачує страховку самостійно. Згодом воно надає співробітникам можливість збільшити страхову суму, проте при цьому внести свою частку до оплати поліса. Наприклад, 80 % оплат проводиться підприємством, 20 % – співробітником, або ж договір оплачується в рівних частках. Але і самі громадяни дедалі частіше починають проявляти ініціативу, укладаючи пенсійні договори без «допомоги» працедавців. «Пенсійні програми потенційно – найперспективніші. Як показує практика, серед фізичних осіб найбільш популярними є договори саме з рентною системою виплат», – відзначає Станіслав Гоцуляк, голова правління страхової компанії «Грант-Лайф» [4].

На думку працівника, договір страхування життя поєднує накопичення «на старість» зі страховим захистом і є вагомим аргументом на користь роботодавця, який повністю чи частково оплачує пенсійну страхову програму, користуючись податковими пільгами, які йому для цього і надавались державою. Податковими пільгами для працівника є звільнення від податку на дохід особи сплачених роботодавцем на їх користь пенсійних внесків. А для роботодавця пільгами можна вважати те, що пенсійні внески спрямовуються на валові витрати підприємства, а також не обкладається податком на прибуток частина інвестиційного доходу, отриманого від інвестування страхових резервів за договорами страхування життя, що розподіляється між застрахованими особами.

Оскільки йдеться про довгостроковий договір страхування, то важливим питанням є визначення наслідків дострокового припинення договору страхування для працівника, адже відповідно до законодавства мінімальний строк страхування – 10 років. У такому випадку страховик виплачує страхувальнику викупну суму, яка є майновим правом страхувальника за договором страхування життя, але така викупна сума створюється протягом трьох повних років дії договору страхування і підлягає оподаткуванню. Тому розривати договір страхування не вигідно ні працівникові, ні підприємству, ні страховикові. Інша справа – переуступка прав на активи, коли страхові резерви просто переводяться з однієї компанії в іншу. У такому разі переводяться гроші у розмірі накопиченого резерву. Тобто з отриманих страхових платежів страхова компанія залишає у себе витрати на ведення справи, а сформований резерв перераховує в іншу страхову компанію. Нині ця процедура діє. Вона не прописана в спеціальному законодавстві, але її можна здійснювати в рамках положень Цивільного кодексу про передачу зобов'язань. Такі випадки для українського страхового ринку поки рідкість, але деякі компанії вже мають досвід переходу від одного страховика до іншого.

Як бути тоді, коли договір страхування припиняється раніше зазначеного строку? Так, при розірванні договору довгострокового страхування між роботодавцем і страховою компанією виникає оподаткування роботодавця–вкладника у розмірі суми, раніше віднесеної на валові витрати, але не виникає оподаткування застрахованої фізичної особи. І тут є один досить важливий момент: фізична особа може втратити всі кошти, які вносилися до страхової компанії на її користь, адже підприємство сплачує страхові внески зі свого прибутку. Це положення, на мій погляд, перекреслює усі плюси страхування життя, адже працівник у цьому випадку залишається без гарантій захисту своїх прав.

Проблемним є вирішення питання щодо наслідків дострокового припинення трудових відносин працівника із роботодавцем, з огляду на природну плинність кадрів у державі. На відміну від недержавних пенсійних фондів, в яких чітко визначена процедура переведення коштів до іншої організації в таких випадках, законодавство, яке регулює діяльність страхових компаній, не встановлює таку процедуру щодо них. Зазвичай це питання врегульовано безпосередньо в самому договорі страхування.

Тому, на даний момент, такий договір довгострокового страхування життя є досить ризикованим для працівника, адже із наведених вище положень випливає, що працівник може втрати-

ти усі кошти, які були спрямовані на забезпечення собі гідної пенсії.

Розглянемо також випадок, коли працівник втрачає роботу і не має можливості виплачувати страхові внески, адже виплати із страхування життя іноді можуть бути непосильним тягарем для клієнта. У особи, яка не може внести черговий внесок до накопичувального страхування життя, є кілька шляхів. Один з них – зміна умов договору у бік зменшення суми страховки. Деякі страховики також передбачають можливість відтермінування платежу. На час відтермінування клієнт перебуватиме під страховим захистом, а суму, що бракує, зможе сплатити після закінчення цього терміну. У будь-якому випадку завжди залишається третій варіант – узяти в кредит гроші на черговий внесок. Клієнт завжди може вирішити тимчасові фінансові труднощі шляхом отримання невеликого короткострокового кредиту і сплати чергового внеску до страхової компанії. Тому що в цьому випадку страхувальник не втрачає страховий захист і вкладені раніше гроші в страховий поліс. Проте така фінансова операція, як взяття грошей в борг для оплати іншого боргу, може мати дуже неприємні наслідки для клієнта. Частина прав на страховку у такому разі отримує не клієнт страхової компанії, а банк, який видав йому кредит. Фінансовою мовою це називається «стати вигодонабувачем» [5].

Можна виділити кілька причин непопулярності страхування роботодавцем своїх працівників. По-перше, відраховувати щомісячно додаткові суми не дозволяють низькі зарплати. По-друге, деякі підприємці продовжують платити зарплати в конвертах. І, само собою зрозуміло, що вони не зацікавлені в страхуванні своїх працівників. На таких підприємствах взагалі жодна страховка не діє. І по-третє, люди не вірять в обіцянки про щасливу і забезпечену старість. Багато хто ще пам'ятає події середини 90-х років ХХ ст., коли обіцяли світле майбутнє, а у результаті фонди і банки, в які вкладалися гроші, збанкрутували, і люди залишилися ні з чим. І, нарешті, четвертою причиною непопулярності страхування життя співробітників є те, що держава, з одного боку, пропагує вигоду страхування життя, а з другого – сама не показує хороший приклад. Ось коли всі працівники державних структур будуть застраховані за цією схемою і люди побачать її реальну вигоду і ефективність, тоді і вони зроблять так само.

Громадянин України може здійснити внесок в іноземну страхову компанію, але тут треба бути обережним – відповідно до Закону України «Про страхування» іноземні компанії не мають права на здійснення страхової діяльності в Україні без ліцензії, яку видає Державна комісія з

врегулювання ринків фінансових послуг. Тому, якщо у компанії не має ліцензії, то у вкладника виникнуть проблеми з виплатами.

Україна становить чималий інтерес для іноземного капіталу з кількох причин. З одного боку, плата за входження на ринок не така вже і висока. З другого боку, на українському ринку немає особливих обмежень із входження на ринок, а тому, маючи серйозний капітал, почати працювати в Україні не так вже і складно. І, нарешті, незважаючи на присутність в країні вже багатьох іноземних гравців, кожен з них не має частки ринку, хоча б на рівні 15–20 %, а це означає, що у власників є гарні перспективи для розвитку бізнесу. Та й обсяг страхування населенням поки невеликий, що також дає надію на активне зростання бізнесу в Україні.

Законодавство України не забороняє особі укладати договори страхування з іноземними страховиками. Єдине, що слід перевірити при купівлі страхового поліса в такій СК, – наявність законодавчих норм, що дозволяють страхувати іноземних громадян, які не проживають на території країни. Згідно із законодавством нашої країни, іноземці, особи без громадянства мають право на страховий захист нарівні з громадянами України. Але надавати страхові послуги в нашій країні можуть тільки страхові компанії, які зареєстровані й отримали ліцензію в Україні. Перш ніж віддати перевагу іноземному страховикові, варто зважити все за і проти такої співпраці. Купівля поліса у іноземній страховій компанії має низку недоліків. По-перше, діяльність таких компаній не контролюється нашою державою. По-друге, можливі складнощі з отриманням страхових виплат. Наприклад, ті, що пов'язані із спілкуванням з представниками страхової компанії, особливостями валютного законодавства, оподаткуванням виплат.

Отже, можна зробити такі висновки.

По-перше, страхова компанія є повноправним суб'єктом недержавного пенсійного забезпечення.

По-друге. Договори страхування життя і додаткової пенсії, а також довгострокового страхування життя, які укладаються компанією, за своїми суттю та призначенням є договорами недержавного пенсійного страхування.

По-третє. Податкові пільги в договорі довгострокового страхування життя стимулюють осіб брати участь у недержавному пенсійному забезпеченні. Окрім вирішення соціальних проблем, довгострокове страхування життя є потужним джерелом інвестицій у вітчизняну економіку, оскільки воно дозволяє акумулювати значні фінансові ресурси населення, які, на відміну від банківських ресурсів, мають довгостроковий характер.

По-четверте. Особі, яка хоче застрахувати своє життя, потрібно бути досить уважною при укладанні договору зі страховою компанією, адже саме в ньому регульовані найважливіші пи-

тання процедури страхування. Головне, аби договір забезпечував цільовий характер накопичення, надійно захищав майнові права вкладника.

1. Гончарук В. Страховка от старости / В. Гончарук // Власть денег. – 2006 г. – № 110. – <http://www.vd.net.ua/rubrics-6/1589/>
2. Продаева Е. Живите долго / Е. Продаева, О. Галицкая // Экономические известия». – 2006. – № 201 (408). 10 листопада. – http://bin.ua/templates/analytic_article.shtml?id=59629
3. Васильченко И. Золотая акция / И. Васильченко, О. Шкарпова // Контракты. – 2006. – № 44. – 30 октября. – <http://kontrakty.com.ua/show/rus/article/45/4420068075.html>
4. Гончарук В. Страховка от старости / В. Гончарук // Власть денег. – 2006. – № 110. – <http://www.vd.net.ua/rubrics-6/1589/>
5. Ормоадзе М. Плюсы и минусы страховки в долг / М. Ормоадзе // Дело. – 2006. – № 205 (255) від 8 листопада. – http://www.strahovkinet.ru/info/2006/11/plyusy_i_minusy_strahovki_v_do.html

A. Y. Zelinskaya

THE FEATURES OF ACTIVITY OF INSURANCE COMPANIES ARE IN SYSTEM OF NOT STATE PENSION PROVIDING

The article is devoted to research of mechanisms of functioning of insurance companies in the different systems and models of the not state pension providing.

УДК 336.74

Kravets O. V.

TIGHTENING MONETARY POLICY: LOSS OR GAIN

In this article it is investigational actuality of recommendations of International Monetary Fund for the economy of Ukraine. Influence of increase of registration rate on credit activity of banks is considered. The sources of monies resources for banks are analyzed. A conclusion is done, that the recommendations of IMF are not actual in Ukraine, because NBU can not use of monetary instruments of regulate credit activity of banks.

On the account of growing imbalance of current account the issue of financial safety appears in Ukraine. Excessive private consuming stimulates import increase. The International Monetary Found asked Ukraine to pay more attention to this problem. Thus the IMF recommends Ukraine to decrease private consuming through different methods, in particular through taxes raising and holding tightening monetary policy which decrease banks credit activity and thus will decrease the level of consumption. The monetary aggregates for 11 months of 2007 grew sharply: monetary base grew by 34.1 % ytd (6.2 % for the same period in 2006) and money supply extended to 40.3 % ytd (25.8 % in 2006).

And the amount loans given to the economy rose by 64.6 % ytd (particularly to households 85.1 % ytd). Consequently, the question of restrictive monetary policy plays the greater role than fiscal policy [1].

Therefore the aim of this work is to research how restrictive methods of the NBU influence banks liquidity and thus the level of consumption in the economy. In other words the purpose is to see whether the IMF recommendations are suitable for the Ukrainian economy and whether monetary instruments help to solve the problem of financial stability in Ukraine.

In November 2007 when year inflation surpassed all the expectations (CPI escalated by 15.2 % y/y in